

۱۵- دائرة المعارف اسلامی - فرقه شیعه

اخیراً دو جلد دائرة المعارف اسلامی به کتابخانه نامه آستان قدس رضوی واصل شده که حاوی مطالب بسیار ارزنده در مورد فرقه شیعه اسلام است ، این دائرة المعارف تألیف حسن الامین و بزبان انگلیسی است که در سال ۱۹۶۹ در بیروت بچاپ رسیده .

تألیف چنین اثری مسلماً برای مردم انگلیسی زبانی که بخواهند در مورد اسلام و مخصوصاً فرقه شیعه مطالعه و تحقیق نمایند مبنی ارزنده و بدون تردید بی نظیر بشمار میرود .

از دو کتاب مذکور یکی بنام **دائرة المعارف مختصر**

یا (**Shorter Islamic Shi'ite Encyclopædia**)

که مقدمه بقیه قسمت‌های دائرة المعارف میباشد و دیگری **جلد اول دائرة المعارف اسلامی** است .

یا (**Islamic Shi'ite Encyclopædia Volume I**)

مسلماً پس از تکمیل و چاپ قسمت‌های بعدی دائرة المعارف گنجینه گرانبهائی از حقایق مختلف دینی در اختیار اهل تحقیق قرار خواهد گرفت . علت نوشتن مقدمه دائرة - المعارف بنا باظهار نویسنده این بوده است که مباحث مهمی در باره زندگی حضرت رسول ص وائمه اطهار وجود دارد که نمیتوان بعنوان قسمتی از شرح زندگانی آنها وارد دائرة المعارف نمود . دیگر اینکه درج مباحث مذکور بترتیب حروف الفباء در دائرة المعارف مقدور نیست بااین حساب کتاب **مقدمه دائرة المعارف اسلامی** حاوی مطالب مهمی است که محتاج تأکید و تشریح جداگانه بوده است . در ابتدای کتاب مقدمه دائرة المعارف مقاله ایست که در آن نکات مهمی از قبیل قرآن و برهان ، قرآن و آزادی ، قرآن و علوم و دیگر مطالب بحث شده است . بعضی از کلمات قصار حضرت امیرالمؤمنین علی ع نیز زینت بخش صفحات اول کتاب مزبور میباشد . پس از این مطالب اولین بحث اساسی در مورد منشأ شیعه و دوران توسعه و تکثیر تعداد شیعیان است .

درین بخش چگونگی و علت پیدایش تشیع دقیقاً و مفصلاً بیان گردیده و در فصلی دیگر شرح غم‌انگیز شکنجه و آزار و قتل شیعیان سرزمینهای اسلامی دوران حکومت‌های سیاه‌معاویه و عباسی آمده است. نویسنده از قول عبدالحسن علی بن محمد بن ابی‌سیف المدائنی صاحب **کتاب الاحداث** مینویسد: پس از جریان عام الجماعة و منصرف شدن حضرت امام حسن از خلافت، معاویه به تمام فرمانداران خود بخشنامه‌ای صادر کرد که بمردم اطلاع دهند، دستگاه خلافت مسئول جان کسانی که بنحوی درباره فضایل ابوتراب علی ع کلمه‌ای اظهار کنند نخواهد بود. باین ترتیب همه خطبا روی منابر ایستادند و علناً دشمنی معاویه را نسبت به علی و خاندان پیغمبر اعلان کرده و آنها را طعن و لعن نمودند. کسانی که درین دوره بیش از همه مورد شکنجه و آزار قرار گرفتند شیعیان کوفه بودند. **زیاد بن سمیه** که در دوران خلافت حضرت علی بن ابی طالب فرماندار کوفه بود شیعیان را بخوبی میشناخت و چون از جانب معاویه مأمور شکنجه و قتل شیعیان گردید آنچنان رفتار خونخوارانه و وحشیانه‌ای از خود نشان داد که تاریخ از بیان آن شرم دارد. شرح خونخواریهای یزید بن معاویه و رفتار پلید او نسبت بشهدای کربلا مسلماً مشهورتر از آن است که درین جایاد آوری شود. کشتار شیعیان و اخراج آنها از عراق بحدی رسید که حتی يك نفر هم باقی نماند که بنظر زیاد بن سمیه شیعه بوده باشد.

طی بخشنامه دیگری معاویه بفرمانداران خود دستور داد که دستداران عثمان را در کنف حمایت بگیرند و هر کس در فضایل او سخنی بگوید در زمره نزدیکان قرار بگیرد و مورد احترام واقع شود. کار تملق بدانجا کشید که هر کس بدیدن فرمانداری میرفت منحصرأ برای بیان فضایل خیالی عثمان بود و معاویه برای چنین متملقین پاداشی قابل ارسال میداشت. تحت چنین شرایطی مسلم است که حقایق مربوط بفرقه شیعه تاجه حد در پرده ابهام باقی میماند و چاپلوسان پول پرست بدستور معاویه چه میدانی برای جعل احادیث پیدا میکنند. نام این متملقین در دفتری بنام **کتاب خوبان** ثبت میشد تا بموقع پاداش دریافت کنند. وقتی که انبوه تعریف و تمجید از عثمان در نظر معاویه چشمگیر افتاد دستور داد که نام عثمان بحد کافی باصطلاح همه جا در دلها نشسته و وظیفه فرمانداران است که به محض وصول فرمان مردم را جمع کنند و از آنها بخواهند که در تمجید صحابه و خلفای قبلی احادیثی جمع آوری کنند و گفت تحت هیچ عنوان نگذارید در مدح ابوتراب علی ع سخنی بمیان آید زیرا مدح سایر صحابه در حالی که علی و یارانش در پرده فراموشی بمانند بمن آرامش و تسلی مینبخشد.

نامه‌های معاویه روی منابر خوانده میشد و جعل احادیث پیغمبر ادامه می یافت

وچنین احادیث جعلی و کذب بمعلمان مدرسه داده میشد تا بشاگردان بیاموزند . بطوریکه اشاره شد باچنین اوضاع و احوال و تبلیغات شدید و دشمنی معاویه باحضرت علی بن ابی طالب ماهیت واقعی تشیع و پیروان علی قرن‌ها در پرده استتار بوده است .

مسئلاً علمای دین در آثار ارزنده خود پرده از روی حقایق برداشته‌اند معذک مطالعه کتاب مقدمه دایرة المعارف بمعمودستداران خاندان علی و مذهب تشیع توصیه میشود و فهرست بعضی از مطالب مندرج در دو کتاب مزبور برای اطلاع علاقه‌مندان ذکر میشود : بنیان عقاید اسلامی ، منشأ شیعه و تکثیر شیعیان ، شکنجه و آزار اهل بیت و شیعیان در سرزمینهای اسلامی ایران و اسلام ، خلاصه عقاید شیعه جعفری ، مؤلفان و دانشمندان شیعه ، نویسندگان شیعه که درباره متشابهات قرآن نوشته‌اند ، تاریخ نویسان و راویان شیعه ، تألیفات شیعیان درباره منطق ، فلسفه اولی ، روان‌شناسی ، هندسه ، ریاضیات ، نجوم و مطالب مشابه .

کتاب مقدمه دایرة المعارف دارای ۳۵۲ صفحه میباشد و ۶۱۰ مبحث مختلف که بعضی از آنها ذکر شد در آن مورد بحث قرار گرفته است . نکته جالب اینست که تقریباً تمامی آثار و تألیفات معتبر و ارزنده اسلام منحصرأ بوسیله دانشمندان و نویسندگان شیعه رقم یافته است .

جلد اول دایرة المعارف شامل ۲۶۸ صفحه میباشد و ۹۹۰ مبحث در آن بحث شده است علاوه بر آن نقشه ها و تصاویر زیبایی از آثار تاریخی اسلام من جمله تصویر مسجد پیغمبر در آن دیده میشود . نویسنده در مقدمه این کتاب توجه خوانندگان را بیک نکته اساسی و مهم جلب نموده که بطور خلاصه ذکر میشود : « نویسندگان غیر شیعه در نوشته‌های خود راجع به **ملل و نحل** (کتابهایی که راجع بفرق اسلام نوشته شده) فرقه‌هایی را بیان کرده‌اند که فاقد اساس تاریخی بوده و در حقیقت بکلی وجود نداشته‌اند برای اثبات ادعای خود تمام این فرق خیالی را بمذهب شیعه منتسب کرده و منشعب از آن معرفی کرده‌اند یکی از این نویسندگان **المقریزی** است که مبدع چنین اندیشه‌ایست و فرقه مختلفی را که او معرفی نموده وجود خارجی نداشته و ندارند . نویسنده دیگری ادعا کرده است ۷۳ فرقه مختلف در اسلام وجود دارند که اکثریت آنها منشعب از شیعه میباشند .

مقریزی در کتاب خطط تعداد فرق مختلف اسلام را ۳۰۰ (سیصد) معرفی کرده و در هنگام شمردن موفق نشده است بیش از ۲۰ (بیست) فرقه را نام ببرد و بالنتیجه بهانه کرده است ، مهمترین آنها را یاد آوری کرده ! نامبرده در مورد ۲۰ فرقه‌ای که ذکر کرده آنچنان مطالب بی‌اساس و ناگوار را برشته تحریر در آورده که باعث اعجاب هر خواننده منصفی میشود . نویسنده دایرة المعارف اضافه میکند : من قصد جدال و مباحثه ندارم ولی نشر چنین اکاذیبی

در کتب متعدد تاحد زیادی باعث گمراهی افکار جهانیان نسبت بمذهب تشیع شده است . نظر باین که ذکر مطالب مهم مندرج در جلد اول دائرة المعارف اسلامی حتی بطور فهرست‌وار خارج از گنجایش این مقاله است ، مطالعه کامل ودقیق آنها باهل تحقیق واگذار میشود .

محمد حسن سالاری

۱۶- ماه کنعان

به جرأت میتوان ادعا کرد که تاکنون هیچ يك از داستانهای که در کتابهای مقدس وبویژه در قرآن مجید روایت شده باندازه داستان یوسف مورد پذیرش اذهان قرار نگرفته است .

قصه پرهیزگاری معجزه آمیز یوسف وعشق نافرجام زلیخا که در کنار آن اثر بزرگ حسد و کینه (حتی نسبت به برادر) ودوستی فرزند (فرزند یوسف) نیز گنجانیده شده است چنان پایبندی یافته که براستی لقب احسن القصص براندازه آن است .

این داستان قرنهایست که افکار بشر را بحدی بطرف خود جلب کرده است که هنرمندان- نقاشان- نویسندگان وشاعران هنر خویش را در پرداختن ونمایش دادن قسمتهای مختلف آن نشان داده اند .

در آسمان بیکران ادب پارسی نیز مکان مخصوصی برای آن می یابیم چنانکه صنعت التفات را در علم بدیع بررسی کنیم ونمونه های آنرا در شعرها بجوئیم شاید هیچ موضوعی باندازه داستان یوسف مورد توجه شاعران قرارنگرفته وبدان نپرداخته باشند .